

FREDNINGSVÆRDI ER

BROGADE 23

KØGE KOMMUNE

Besigtigelsesdato:	16.01.2012
Besigtiget af:	Caspar Jørgensen
Journalnummer:	2011-7.82.07/259-0002
Kommune:	Køge Kommune
Adresse:	Brogade 23 4600 Køge
Betegnelse:	Brogade 23
Fredningsår:	1919 og udv. 1983
Omfang:	<i>Forhuset (de ni nordre fag opført 1638, de otte søndre fag 1649-51) samt sidehus og sidelænge (1638, ombygget).</i>

— BYGNINGSBESKRIVELSE

Bygningerne ligger på hjørnet af Brogade og Fændediget ved Køge Bro, der marker bygrænsen mod syd. Forhuset ligger som det første fra syd i Køges vigtigste hande!sgade. Bebyggelsen består af de to forhuse og vinkelret herpå to sidehuse i forlængelse af hinanden, der er med til at understrege grundens langstrakte form. Sidehuset er sammenbygget med forhuset (otte til 12. fag). Alle mure er gulkalkede over en stort tjæret pudset sokkel, og trævinduerne er hvidmalede.

Det toetages forhus med kælder er 17 fag langt og sammenbygget af to bindingsværkshuse dækket af teglhængt heltag med to skorstenspiber og fire kviste mod gaden, og fire kviste mod gården, hvoraf to har franske altaner. Alle kviste er nye. Der er desuden fem mindre tagvinduer mod gården. Sydgavlen er omsat i grundmur. Der er stokværksfremspring mod gaden og højstolper i gårdsiden. Taggesimsen af træ er fælles for de to sammenbyggede forhuse.

Det nordre forhus (ni fag) er mod gaden omsat i grundmur i stuen og har butiksvinduer samt butiksingang med stentræppe og jerngelænder.

Det søndre forhus (otte fag) har opsprossede butiksvinduer. I det nordligste fag findes desuden en tofløjet dør med fyldingsfelter, der imiterer en klassisk søjle med et kapitælagtigt felt øverst, et langt riflet søjleskaftagtigt felt i midten samt et svunget postamentagtigt felt forneden. I femte fag findes en butiksingang. Der er nedgang til kælderen fra gaden. Bjælkelaget prydes af rigt udskårne, bruskebarokke knægte og fyldholter med englehoveder og frugtrænger. De fornyede vinduer på første sal er torammede og opdelt af en enkelt sprosse. Ved træppe og kældernedgang findes træppen af granit og jerngelændere.

I det indre er forhuset i stueetagen opdelt i to butikslokaler adskilt af et trapperum på et fag. På første sal findes to lejligheder med ældre rumopdeling, hvor især de to skorstenspipers placering er af ældre dato. Snedkerarbejderne synes at være fra slutningen af 1800-tallet. Loftetagen er indrettet til én lejlighed.

Det enetages sidehus med kælder er ni fag langt, står i bindingsværk og dækkes af et teglhængt heltag med to skorstenspiber, to taskekviste mod syd og en mod nord. Vinduerne og døre er fornyet mod syd i moderne stil og mod nord som kopier af ældre vinduer.

I forlængelse heraf ligger et noget smallere enetages sidehus i bindingsværk på 12 fag, og dækket af et teglhængt heltag med en skorstenspibe og to kviste mod nord. Mod nord støttes bjælkeenderne af knægte af nyere dato. Mellem knægtene er et udsmykket gesimsbånd. Vinduerne og døre er fornyet mod syd i moderne stil og mod nord som kopi af ældre vinduer.

I begge sidehuse fremstår de indvendige overflader som nye.

— BYGNINGSHISTORIE

Det nordre forhus samt sidehuset antages at være opført 1638. Det sydlige forhus antages at være opført 1649-51 af Jens Hansen Riber, storkøbmand og rådmand og gift med borgmester Hans Christensens datter. Enqvist foreslår, at de udskårne knægte og fyldholte kan være udført på Abel Schrøder den yngres værksted i Næstved.

1761 nævnes foruden forhuset en 23 fag lang enetages sidelænge mod syd samt en 21 fag lang og to lofter høj længe midt i gården. Den søndre længe nævnes ikke i 1791. Længen midt i gården angives at være en etage høj i 1791 og de ni vestligste fag (nærmest forhuset) var gjort dybere sandsynligvis i forbindelse med, at sidebygningen nu skulle betjene hele forhuset.

Bygningerne blev sat i stand med byfornyelsesmidler, antagelig i slutningen af 1980'erne. Her blev tagetagen indrettet til beboelse, og i den forbindelse blev kvistene etableret og sidehusene nyindrettet.

— KILDER

Hans Henrik Enqvist, *Bevaringsværdige huse i Køge*, 1978.

Køge Bys Historie I-II, 1988.

Marie Bach, Ole Degn og Poul Strømstad: *Køge 1500-1950*. Scandinavian Atlas of Historic Towns no. 7. Denmark 1993.

— MILJØMÆSSIG VÆRDI

Ved sin placering er købmandsgården vigtig for opfattelsen af Brogade som en driftig handełsgade, hvor flere af bygningerne går tilbage til 1600-tallet, og af sammenhængen med Køge Bro og Køge Å.

Hertil kommer, at Køge er en af de bedst bevarede købstæder med flere bygninger fra slutningen af 1500- og første halvdel af 1600-tallet, hvor Køge blomstrede som handelsby. Brogade 23 er en vigtig del af denne samlede fortælling.

— KULTURHISTORISK VÆRDI

Købmandsgården er blandt de relativt få borgerlige huse fra 1600-tallet, der er bevaret i Danmark. Ved sin udsmykning og relativt rige bindingsværk viser forhuset den oprindelige ejers social position og økonomiske formåen. Stilhistorisk er de udskårne knægte og fyldholtenes ornamenter eksempler på bruskebarok, som også kendes fra kirkeinventar. Hertil kommer den ældre rumopdeling på første sal i forhus.

— ARKITEKTONISK VÆRDI

Bygningerne er med deres bindingsværk og dets udskårne dekorationer vigtige eksempler på lokal byggeskik eller den lokale borgerstands eller tømmermesterens æstetik i anden tredjedel af 1600-tallet.

— BÆRENDE FREDNINGSVÆRDIER

De bærende fredningsværdier knytter sig i det ydre til anlæggets traditionelle bindingsværkskonstruktion, de ubrudte tagflader, skorstenspiber. Hertil kommer de opsprossede vinduer og alle ældre detaljer som knægte og fyldholter, bjælkeender og fløjddøre. I forhusets stueetage mod Brogade gælder det bindingsværkets fagdeling og den traditionelle byggeskik generelt. Hertil kommer den traditionelle materialeholdning.

I bygningernes indre knytter de bærende fredningsværdier sig til kældrene i for- og sidehus, til trapperum, skorstenene og rumopdelingen samt snedkerarbejder som døre og paneler på 1. sal i forhuset.

— ANBEFALINGER

Ingen anbefalinger angivet.